

Postavenie akadémií v spoločnosti a bezpečnosť výskumu boli hlavnými témami stretnutia predstaviteľov akadémií V4

18.6.2026 - Ivana Janíková Stavrovská | SAV

Predstavitelia akadémií vied krajín Vyšehradskej skupiny (V4) rokovali v dňoch 17. a 18. júna 2026 na dvojdnovom stretnutí v Kongresovom centre Slovenskej akadémie vied v Smoleniciach. Hlavnými témami diskusií bolo postavenie akadémií v spoločnosti, ich spoločenský vplyv a otázky bezpečnosti výskumu v meniacom sa európskom a globálnom prostredí.

Na stretnutí sa zúčastnili predseda Slovenskej akadémie vied (SAV) Dr. Martin Venhart, predseda Akadémie vied Českej republiky prof. Radomír Pánek, predseda Maďarskej akadémie vied prof. Mihály Pósfai a podpredseda Poľskej akadémie vied prof. Dariusz Jemielniak, ako aj ďalší predstavitelia akadémií vied krajín V4.

Predseda SAV Martin Venhart zdôraznil, že akadémie vied dnes zohrávajú v spoločnosti širšiu úlohu než len vedecko-výskumnú činnosť. *„Skutočnosť, že spolupráca akadémií krajín V4 trvá viac než štvrtstoročie potvrdzuje jej stabilitu a trvalý význam v meniacom sa európskom výskumnom prostredí. V čase rastúcich spoločenských a technologických výziev majú akadémie osobitnú zodpovednosť nielen vytvárať kvalitný výskum, ale aj aktívne prispievať k posilňovaniu dôvery verejnosti vo vedecké poznanie a poskytovať spoľahlivý odborný základ pre verejnú diskusiu a rozhodovanie,“* uviedol Martin Venhart. Podľa jeho slov poskytujú pravidelné stretnutia akadémií V4 dôležitý priestor na odbornú výmenu názorov o témach, ktoré čoraz výraznejšie ovplyvňujú fungovanie vedeckých inštitúcií v Európe, vrátane otázok výskumnej integrity a bezpečnosti výskumu.

Počas dvojdnového rokovania sa delegáti akadémií vied krajín V4 venovali otázkam postavenia akadémií v spoločnosti a ich spoločenského vplyvu, najmä vo vzťahu k posilňovaniu dôvery verejnosti vo vedecké poznanie a k aktívnej úlohe vedeckých inštitúcií v súčasnej verejnej diskusii. Diskusia sa sústredila aj na budúce pôsobenie akadémií vied vo výskumných programoch Európskej únie po roku 2028, vrátane identifikácie príležitostí a potenciálnych rizík pre región V4. Významnú časť rokovania tvorili tiež otázky bezpečnosti výskumu, a to najmä v súvislosti s ochranou citlivých poznatkov, výskumnej integrity a vyvažovaním otvorenosti vedy so zodpovedným nakladaním s výsledkami výskumu.

Podpora mladej generácie vedcov

Druhý deň rokovania patrila aj prezentácii laureátov Ceny mladých vedeckých pracovníkov akadémií V4, ktorá bola tento rok venovaná téme umelej inteligencie vo fyzikálnych a technických vedách. Výsledky svojho výskumu predstavili Michal Jambor z Akadémie vied Českej republiky, Alex Kummer z Maďarskej akadémie vied, Szymon Nakoneczny z Poľskej akadémie vied a Jaromír Klarák zo Slovenskej akadémie vied, ktorí potvrdili vysokú úroveň výskumu mladej generácie vedcov v regióne V4. Po skončení prezentácií si mladí vedci prevzali diplomy z rúk predstaviteľov svojich materských akadémií.

Spoločné vyhlásenie akadémií V4

Na záver rokovania predstavitelia akadémií vied krajín V4 prijali návrh spoločného vyhlásenia, v ktorom zdôraznili rastúcu úlohu vedy a vedeckých inštitúcií v spoločnosti, potrebu posilňovania dôvery verejnosti vo vedecké poznanie a význam ochrany výskumnej integrity a bezpečnosti výskumu v meniacom sa spoločenskom a politickom prostredí. Spoločné vyhlásenie zároveň poukázalo na zodpovednosť akadémií vied aktívne prispievať k informovanej verejnej diskusii a podporovať uplatňovanie vedeckých poznatkov v rozhodovacích procesoch.

Stretnutia akadémií V4

Formát stretnutí akadémií vied krajín Vyšehradskej skupiny (V4) má viac než 25-ročnú tradíciu, ktorá siaha do roku 2000, keď sa uskutočnilo prvé zasadnutie v Budapešti. Fórum akadémií V4 sa v minulosti konalo na rotačnom princípe a od roku. Slovenská akadémia vied hostila svojich partnerov v minulosti v roku 2011 v Smoleniciach a v roku 2015 v Starej Lesnej, naposledy sa zástupcovia akadémií stretli v roku 2022 v Maďarsku, v roku 2023 v Poľsku a v roku 2024 v Českej republike.

Spracovala: Ivana Janíková Stavrovská, OMS SAV

Foto: Jozef Bednár

https://www.sav.sk?doc=services-news&lang=sk&news_no=13746&source_no=20